

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1941 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om anslag till slutförande av arbetena med riksdagshusets ombyggnad.

Med bifall till en vid bankoutskottets utlåtande nr 36 fogad, av herr Holmgren m. fl. avgiven reservation beslöt 1938 års riksdag uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i reservationen förordats verkställa ändrings- och reparationsarbeten beträffande riksdagshuset. Ifrågavarande arbeten beräknades komma att betinga en sammanlagd kostnad av 2 808 000 kronor. För här avsedda ändamål har riksdagen under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. anvisat följande reservationsanslag, nämligen

å riksstaten för budgetåret 1938/39	kronor 1 358 000:—
» » » » 1939/40	» 752 000:—
» » » » 1940/41	» 369 000:—

eller tillsammans kronor 2 479 000:—

De sålunda anvisade medlen äro — fränsett ett belopp av omkring 7 000 kronor — helt disponerade.

Vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1940/41 utgingo fullmäktige, såsom framgår av bankoutskottets utlåtande nr 40/1940, från att vissa arbeten skulle med hänsyn till det statsfinansiella och politiska läget tills vidare uppskjutas. Dessa arbeten representerade en sammanlagd kostnadssumma av 774 800 kronor. Då detta belopp tillsammans med ovan angivna anslag översteg den år 1938 beräknade anslagssumman av 2 808 000 kronor, måste — framhöllo fullmäktige — ett fullföljande av riksdagshusets ombyggnad kräva ett fyllnadsanslag utöver sistnämnda belopp.

I sin förslagsberäkning till finansdepartementet den 14 december 1940 rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1941/42, hava fullmäktige icke upptagit något anslag till reparationer och ändringsarbeten m. m. beträffande riksdagshuset, utan förutsatt, att ännu återstående arbeten skulle alltjämt tills vidare uppskjutas.

I skrivelse till bankoutskottet den 27 mars 1941 hava fullmäktige, med överlämnande av en till fullmäktige ingiven framställning från riksdagens

byggnadskommitté angående fullföljande av riksdagshusets ombyggnad, på i framställningen anförda skäl hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen att till Riksdagens hus: Reparations- och ändringsarbeten m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 996 400 kronor. Fullmäktige hava därvid, i likhet med kommittén, förutsatt, att ifrågavarande arbeten icke skola komma till utförande, om detta till följd av ändrade förhållanden på det politiska eller statsfinansiella området skulle framstå såsom mindre lämpligt.

Den av fullmäktige återopade framställningen från riksdagens byggnadskommitté är av följande innehåll:

»Efter fullbordandet av de byggnadsarbeten å riksdagshuset, varom Riksdagens byggnadskommitté den 7 sistlidne januari avgivit rapport till Fullmäktige¹, återstå av den av 1938 års riksdag godkända planen för riksdagshusets ombyggnad vissa arbeten, vilka enligt beslut av 1940 års lagtima riksdag med hänsyn till då rådande politiska och statsfinansiella läge tills vidare uppskjutits. För de sålunda på framtiden ställda arbetena angavs i den 'P. M. angående eventuell inskränkning av tredje etappens arbeten', som i maj 1940 av kommittén överlämnades till Fullmäktige, en kostnads-summa av 774 800 kr. Vid beräkningen av denna summa hade beaktats de merkostnader för de återstående installationsarbetena, som kunnat fastslås genom de då inkomna och antagna anbudena å ifrågavarande installationer. I övrigt hade beräkningen tillförts de belopp, som för de olika arbetena kvarstodo av den ursprungliga kostnadsberäkningen efter de två avslutade ombyggnadsetapperna, bortsett från vad som erfordrades för 1940 års arbeten. En exakt värdering av de på framtiden ställda arbetena kunde då ej utföras, enär varken tidpunkten för eller omfattningen av de återstående arbetena kunde fastslås.

En utredning över hur kostnaderna för de återstående arbetena ställa sig till nuvarande priser och förhållanden på arbetsmarknaden har nu på anmodan av kommittén utförts av kommitténs byggnadskontor. Till grund för denna nya kostnadsberäkning hava legat arbetsbeskrivningar samt av kommitténs arkitektkontor utarbetade, nu definitiva ritningar, varjämte samråd ägt rum med kontrakterade installationsfirmor samt med den av kommittén anlitate konsulterande elektriska firman. Kommittén får härmed redovisa den sålunda verkställda kostnadsberäkningen i följande sammanställning:

A r b e t s m o m e n t	Kostnad enligt beräkning den 12/2 1941
1. Ändringsarbeten i huvudvåningens entresol	9 000: —
2. Omdisposition av diverse rum och mindre förändringar	116 000: —
3. Värme, ventilation och sanitärt	270 500: —
4. Elektriska installationer och signalsystem	60 000: —
5. Byggnadsarbeten i samband med värme, ventilation och sanitärt	226 900: —
6. Ombyggnad av de två västra trapporna: arbeten utöver hissarnas färdigställande	314 000: —
Summa kronor	996 400: —

Jämfört med ovan angivna kr. 774 800: — blir skillnaden kronor 221 600: —

¹ Tryckt såsom bilaga till bankoutskottets memorial nr 2/1941.

Den angivna merkostnaden är förorsakad av dels de fördyringar av material och arbete, som inträtt sedan föregående beräkning, dels av de ändringar i förhållande till det ursprungliga programmet, som skett för en del kvarstående arbeten och vilkas kostnader ej tidigare beaktats. Så har t. ex. för de båda västra trappornen av kommittén beslutats vissa ur brandskyddssynpunkt erforderliga förändringar. Merkostnaden härför har i mars 1939 beräknats till 22 400 kr. Av kommittén förordade ändringar beträffande gipsundertak för förbättrad ventilation i vissa lokaler (innebärande, att taken förses med gipslistor, kassetter och perforerade plåtar), öka även kostnaderna, enär dessa tak i den ursprungliga beräkningen avsågos utförda endast såsom vanliga rabbitztak med ventiler och ventilationspringor.

För de återstående arbetena erfordras enligt ovanstående sammanställning 996 400 kr. För en uppdelad tredje ombyggnadsetapp hade enligt den av 1938 års riksdag godkända beräkningen avsetts ett anslag av 698 000 kr. Härav beviljades för 1940 års arbeten 369 000 kr. Resterande 329 000 kr. jämte 7 000 kr., som torde kunna redovisas som behållning av 1940 års arbeten, återstå nu av den för riksdagshusets ombyggnad ursprungligen beräknade anslagssumman av 2 808 000 kr. Det belopp som utöver denna anslagssumma erfordras för fullbordandet av riksdagshusets ombyggnad i enlighet med 1938 års riksdags beslut uppgår sålunda till (996 400 — 336 000 =) 660 400 kr. Härav motsvara 221 600 kr. förut omfördälda merkostnad, 320 307 kr. underhållsarbeten och tillkommande extra arbeten enligt tidigare av kommittén i ovanstående promemoria i maj 1940 lämnad redovisning, 5 000 kr. merkostnad för installationsarbeten på grund av urtima riksdagen 1939, 83 121 kr. ytterligare fördyringar m. m. av installationsarbeten enligt anbud i mars 1940 å samtliga då återstående arbeten samt 30 372 kr. merkostnad för byggnadsarbetena på grund av urtima riksdagarna 1939 och 1940, del av kostnad för lagring av värmepannor och material samt merkostnader och extra tillkommande arbeten under år 1940.

Såsom i årets statsverksproposition vid anmälan av finansplanen och för flera huvudtitlar gemensamma frågor framhållits, har läget på arbetsmarknaden, främst inom byggnads- och byggnadsämnesindustrierna, undergått en sådan försämring, att omedelbara åtgärder till motverkande av arbetslösheten borde möjliggöras. Då det därför syntes angeläget, att medel nu ställdes till förfogande bl. a. för vissa anläggningsarbeten, lämpade för selsättning av friställd arbetskraft och ledig produktionskapacitet, har Kungl. Maj:t i proposition nr 2 till den nu församlade riksdagen i förevarande syfte framlagt ett flertal anslagsäskanden, vilka numera av riksdagen bifallits. Kommittén har med utgångspunkt härifrån funnit tidpunkten lämplig att upptaga frågan om fullföljande av de återstående ombyggnadsarbetena å riksdagshuset till förnyat övervägande. Frånsett önskvärheten av att så vitt möjligt motverka arbetslösheten inom byggnads- och byggnadsämnesindustrierna, synas kommittén övervägande skäl tala för att något ytterligare uppskov med de enligt beslut av 1940 års lagtima riksdag på framtiden ställda arbetena icke skall behöva ifrågakomma. Ur ekonomisk synpunkt måste det i allmänhet framstå såsom rationellt att slutföra ett en gång påbörjat arbete och detta gäller i särskild grad beträffande nu ifrågavarande ombyggnadsarbeten. I stor utsträckning hava nämligen enligt redan före 1940 års riksdagsbeslut angående uppskov med vissa arbeten träffade avtal leveranser av därför erforderligt material verkställtts och tills vidare upplagts i förvar. Det torde vara uppenbart att hur väl denna material än för-

varas och emballeras, en viss risk för skador och förstörelse icke kan undvikas, så mycket mindre som de för ändamålet disponibla lokalerna icke kunna anses helt lämpliga. Det torde härjämte kunna förväntas, att redan kontrakterade leverantörer komma att kräva viss kompensation, därest kontrakten ej fullföljas. — Då den erforderliga materialen sålunda till stor del redan levererats, kommer den huvudsakliga delen av kostnaden för de återstående ombyggnadsarbetena att utgöras av arbetslöner, vilket i förevarande sammanhang måste anses vara av stor betydelse.

Bedömer man härefter föreliggande spörsmål ur rent praktisk synpunkt, så synes ett förlängt uppskov med ombyggnadsarbetenas fullföljande vara ägnat att framkalla ytterligare olägenheter av skilda slag. Bl. a. skulle de avsevärda lokalutrymmen, som planerats genom de västra trappornas ombyggnad, då ej komma riksdagen till godo, liksom ej heller den förbättrade ventilationen i ett flertal lokaler. Hårtill kommer, att de flerstädes inom byggnaden på grund av arbetenas avbrytande förekommande oputsade och omålade ytorna m. fl. provisoriska anordningar göra ett otrivsamt och ovärdigt intryck.

Inom kommittén har diskuterats möjligheten av att för kostnadernas nedbringande endast delvis låta utföra återstående ombyggnadsarbeten eller eventuellt vidtaga ändringar och förenklingar av de olika arbetsmomenten, men kommittén har efter ingående överväganden funnit, att olägenheterna härav skulle väsentligt överväga fördelarna, och har därför ej ansett sig böra framlägga något förslag i antydd riktning.

Under återopande av det anförda får Riksdagens byggnadskommitté härmed tillstyrka, att arbetena med riksdagshusets ombyggnad snarast möjligt fullföljas och avslutas samt att Fullmäktige för ändamålet hos riksdagens bankoutskott begära erforderligt anslag. Kommittén förutsätter härvid givetvis, att ifrågavarande arbeten ej skola komma till utförande, om detta till följd av ändrade förhållanden på det politiska eller statsfinansiella området skulle framstå såsom mindre lämpligt.»

Utskottet. Enligt utskottets uppfattning har riksdagens byggnadskommitté anført bärande skäl för att ännu återstående ombyggnadsarbeten å riksdagshuset nu slutföras. Utskottet får därför i likhet med fullmäktige tillstyrka, att för arbetenas fullföljande erforderliga medel ställas till förfogande. Enligt den framlagda kostnadsberäkningen skulle anslagsbehovet utgöra 996 400 kronor, vilket innebär, att de totala kostnaderna för ifrågavarande arbeten skulle komma att överstiga de år 1938 ursprungligen beräknade med icke mindre än 660 400 kronor. Med hänsyn till de av byggnadskommittén lämnade förklaringarna till denna merkostnad har utskottet emellertid icke funnit anledning till erinran mot det föreliggande förslaget. De nu ifrågasatta arbetena torde, såsom fullmäktige och byggnadskommittén framhållit, icke böra komma till utförande, om detta till följd av ändrade förhållanden på det politiska eller statsfinansiella området skulle framstå såsom mindre lämpligt.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret förevarande framställning, må till *Riksdagens hus: Re-*

parations- och ändringsarbeten m. m. för budgetåret 1941/42
anvisa ett reservationsanslag av 996 400 kronor.

Stockholm den 18 april 1941.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Åkerberg, Berling, Nordborg*, Sandén, Nilsson
i Mölndal, Ohlin*, Bodin i Visby och Nordenson*;

från a n d r a kammaren: herrar Holmgren, Paulsen, Andersson i Falkenberg,
K. A. Westman, Gustavson i Västerås*, Andersson i Munkaljungby, Eriksson i Sandby
och Ericsson i Åtvidaberg*.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
